

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره نود و هشتم - ۱۵ تا ۲۱ خرداد ۱۴۰۱

مرکز توانمندی‌سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۲ خرداد ۱۴۰۱

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره نود و هشتم - ۱۵ تا ۲۱ خرداد ۱۴۰۱

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۹۸

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۲ خرداد ۱۴۰۱

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع: از ساخت اداری تا عرصه عمومی ۳
- مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته ۷
- ✎ مادامی که مسئله تعارض منافع حل نشود متروپل‌ها تکرار می‌شود ۷
- ✎ مدیریت تعارض منافع، تسهیل‌کننده خدمت‌رسانی به جامعه هدف بهزیستی ۷
- ✎ حادثه متروپل اصلاح نظارت‌ها برای رفع تعارض منافع را قوت بخشید ۸
- ✎ بخشنامه وزارت صمت برای مدیریت تعارض منافع در سازمان نظام مهندسی معدن ۸
- ✎ آوار سنگین «متروپل» بر تن بیجان کارگران: بازرسان کار تعارض منافع دارند ۹
- ✎ تغییر اقلیم و تعارض منافع ۹
- ✎ مدیران دولت، فرزندان خود را به مدارس دولتی بفرستند ۱۰
- ✎ انتقاد از سرمایه‌گذاری میلیون‌دلاری خانواده پلوسی در اپل و مایکروسافت ۱۰
- ✎ دهیاران تعارض منافع خود را به استانداری گزارش دهند ۱۱
- ✎ تعارض منافع، سرچشمه فساد در صنعت دارو ۱۱
- ✎ تعارض منافع؛ یکی از ابرمسائل فراروی کشور در برنامه هفتم توسعه ۱۲
- ✎ گلوگاه اصلی فساد در چرخه آرد و نان، تعارض منافع است ۱۲
- ✎ تجویز بیش از اندازه دارو ارتباطی به تعارض منافع پزشکان ندارد ۱۳
- ✎ کمیته مقصریاب حادثه راه‌آهن مستقل از وزارت راه و شهرسازی باشد ۱۳
- ✎ تعارض منافع مربوط به حقوق مدیران و هیئت‌مدیره ۱۴
- تحلیل فضای مجازی: شمشیر دولبه توجه به تعارض منافع ۱۵

درآمد: تعارض منافع: از ساخت اداری تا عرصه عمومی

چرا لازم است خاستگاه هرگونه اصلاح اداری، گفتگوهای عرصه عمومی باشد؟

در میان فیلسوفان و نظریه پردازان اجتماعی معاصر، یورگن هابرماس، نظریه پرداز به جای مانده از مکتب انتقادی (فرانکفورت) از معدود کسانی است که پل زدن میان نظام هنجاری، اخلاق، واقعیت و قانون را در کانون نظریه پردازی خود قرار داده است. میان واقعیت‌ها و هنجارها: مشارکتی در نظریه‌ی گفتمان دموکراسی و قانون (۱۹۹۲) عنوان کتابی است از این نظریه پرداز شهیر که یک دهه پس از کتاب معظم نظریه کنش ارتباطی نگاشته شده است. فراهم آوردن بنیاد هنجاری برای قانون مشروع از ایده‌های نسبتاً دیرپای هابرماس است که در این کتاب از زاویه جدیدی مورد بحث قرار گرفته است. اگر بخواهیم نظرات هابرماس در این کتاب (و به طور کلی در منظومه فکری وی) را با زبان ساده مطرح کنیم، سوال محوری این است که قانون و فرایندها و رویه‌های اداری برآمده از آن، چه زمانی مشروع است؟

پاسخ اجمالی بر اساس نظریه هابرماس این است که مشروعیت لازم برای هر قانون و رویه اداری زمانی فراهم می‌شود که در عرصه عمومی گفتگوهای آزادانه و عاری از مداخله قدرت صورت گرفته و به تکوین تدریجی مسائل بینجامد. اگر این مسائل که محصول گفتگوی جمعی و غیراجبارآمیز در عرصه عمومی است، مبنای قانونگذاری و اصلاح فرایندهای اداری قرار بگیرد، قانون و رویه‌های حاصل از آن، «مشروع» خواهد بود؛ چرا که محصول وفاق نسبی برآمده از گفتگوی جمعی است. این مسائل چون در عرصه عمومی و با گفتگوی آزادانه شکل گرفته و تکوین یافته‌اند و سپس در ساخت اداری و قانونی تحقق عملی پیدا کرده‌اند، می‌توانند مبنایی برای انسجام و همبستگی اجتماعی هم باشند.

در این منظومه، قانون برآمده از فرایند مذکور، خصلت «پل» را پیدا می‌کند. این پل از یک سو پیوند میان عرصه عمومی و ساخت اداری-سیاسی را فراهم می‌کند؛ چرا که سبب می‌شود محصول گفتگوهای عمومی در ساخت اداری بازتاب یافته و نمایان شود. از سوی دیگر، شکاف میان هنجارها و واقعیت‌ها را پر می‌کند؛ چرا که در گفتگوی عمومی بر سر مسائل، گفتمان‌ها و نظام‌های هنجاری متفاوت و متمایز با یکدیگر تلاقی پیدا می‌کنند و افق‌ها در هم آمیخته و نوعی درک مشترک ناشی از قرار دادن «خود» به جای «دیگری» حاصل می‌شود که شکاف واقعیت‌ها و هنجارها را فروکاسته و با سازوکار قانون میان این دو پل می‌زند.

شرح و بسط نظریه هابرماس ورای این یادداشت مختصر است؛ اما از این مقدمه اجمالی و تصویر تا حدودی ساده‌سازی شده از نظریه هابرماس، غرض تحلیل مسئله تعارض منافع و استراتژی مناسب برای مدیریت آن در ایران است.

در ایران بسیاری از موضوعاتی که در کانون «اصلاح اداری» قرار می‌گیرند، به جای آنکه محصول گفتگوی آزاد و غیراجبارآمیز در عرصه عمومی و سپس بازتاب در ساخت بوروکراتیک باشد، عمدتاً به صورت بالا به پایین دیکته و پیگیری می‌شود. در سال‌های اخیر، شفافیت و مقابله با فساد، حکمرانی داده‌محور و الکترونیک، تسهیل مجوزها، رفع موانع

کسب‌وکارها، مدیریت تعارض منافع، اصلاح نظام مالیات‌ستانی، اصلاح نظام بانکی و ده‌ها پروژه ریز و درشت دیگر در اصلاح اداری، کمابیش با همین روند مواجه بوده‌اند؛ هم‌چنان که مسائل کمتر اداری نظیر اصلاح نظام یارانه‌ها در ایران نیز به همین شکل تصمیم‌گیری و عملی شده‌اند. به عبارت دیگر، در این قبیل مسائل، عمدتاً کانون‌های تفکر و بعضاً اندیشکده‌هایی که در محیط گلخانه‌ای و به عنوان دنباله‌ بوروکراسی حکومت شکل گرفته‌اند، به بررسی و طرح این مسائل در پیوند با ارکان و اجزایی در حاکمیت پرداخته و موضوع را به دستور کار قوای سه‌گانه بدل کرده‌اند. این شیوه گرچه تا حدود کارآمد است و می‌تواند گره برخی مسائل را باز کند و تلاشی برای اصلاح نظام اداری در محدوده مجاز برای نظام حکمرانی باشد، اما نمی‌تواند مسئله مشروعیت را به سبب فقدان ابتکار و کنشگری عرصه عمومی ترمیم کند.

برای روشن شدن منظور بیاید شیوه بدیل دیگری برای ضرورت یافتن اصلاحات اداری نظیر آنچه ذکر شد مدنظر قرار دهیم: فرض کنیم هر یک از مسائل فوق که بیانگر بخشی از معضلات و بحران‌های روزمره زندگی مردم و فعالان اقتصادی و ... هستند (مانند مشکلات در استفاده از تسهیلات بانکی، مالیات‌پردازی نامتقارن و غیرعادلانه، دشوار بودن فرایندهای اخذ مجوز، کاغذبازی روزافزون در نظام اداری، رشوه و فساد اداری و به ویژه تعارض منافع) در عرصه عمومی مورد بحث و گفتگوی آزادانه و عاری از هرگونه مداخله قدرت قرار بگیرند. گروه‌ها، افراد و تشکل‌های مختلف مستقل از جهت‌گیری فکری و سیاسی خود قادر باشند در این مسائل اظهارنظر کنند و ریشه مسئله را از نظر خود بیان کنند. کانون‌ها و رسانه‌هایی باشند که بدون ترس از زیر پا گذاشته شدن خط قرمزها به انعکاس دیدگاه عمومی در مورد این مسائل بپردازند و از دل این گفتگوهای تدریجی، مسائل روشن‌تر شود، باورهای کلیشه‌ای و رایج غلط در میان بسیاری از شهروندان مورد نقادی و پالایش قرار بگیرد و در نهایت صورت‌بندی‌ای از مسئله از دل این گفتگوهای عمومی فراهم شود که واجد حداکثر فراگیری نسبت به نگاه شهروندان باشد. طبعاً این دیدگاه‌ها که در عرصه عمومی مطرح شده و صورت‌بندی می‌شود باید به زبان اداری ترجمان شده و در دستور کار نهادهای حاکمیتی قرار بگیرد. در اینجا کانون‌های فکر و اندیشکده‌هایی که ذکر شد، فرایند معکوسی را طی می‌کنند و ورودی آن‌ها به جای دیدگاه‌های صیقل‌نخورده نخبگانی یا مسائل گروه‌های ذینفع مشخص، برآمده از گفتگوهای عرصه عمومی است که با مهارت و کارکردی که از اندیشکده‌ها انتظار می‌رود، این مسائل شکل و صورت اداری یافته و وارد گفتمان نهادهای تصمیم‌گیر و مجری در نظام حکمرانی می‌شود.

در میان انبوه مسائل اداری که برخی از مهم‌ترین آن‌ها بالاتر ذکر شد، به نظر می‌رسد تعارض منافع از معدود مسائلی است که بخت آن را داشته که بیش از سایر مسائل، به جای رویه بالا به پایین، با گفتگوی جمعی در عرصه عمومی به تدریج صیقل خورده و به دستور کار نظام حکمرانی بدل شده است. هرچند تعارض منافع نیز زمانی که در میانه دهه ۱۳۹۰ در قوه مجریه به عنوان یک مسئله کلیدی به رسمیت شناخته شده و در کانون طراحی قرار گرفت، ابتدائاً همان مسیر مالوف اصلاح اداری از بالا را داشت طی می‌کرد؛ یعنی ابتدا به ساکن رویکرد راه‌حل‌محور «قانون‌نویسی» برای آن مبنای کار قرار گرفت و لایحه‌ای که هرچند محصول کار عمیقاً کارشناسی بود، اما فاقد مشروعیت ناشی از عرصه

عمومی بود برای آن تهیه شد؛ اما آن هنگام که این پیش‌نویس به ابتکار مرکز بررسی‌های استراتژیک برای اظهارنظر عمومی منتشر شد و جلسات منظم (و هر چند محدود) برای گفتگوی نخبگانی در مورد آن تدارک دیده شد، به تدریج در عرصه عمومی مورد توجه قرار گرفته و نه تنها لقلقه زبان سیاستمداران شد، بلکه در میان عموم افراد جامعه نیز به تدریج از اصطلاحی نامالوف و گاه توام با بدفهمی، تدریجا صیقل‌یافته‌تر و روشن‌تر شد و میان بخش وسیع‌تری از شهروندان به عنوان ریشه بسیاری از معضلات به رسمیت شناخته شد. شاهد این ادعا سیر دوساله‌ای است که با رصد فضای توئیت، رسانه‌ها و دیگر شبکه‌های اجتماعی در چارچوب این خبرنامه صورت گرفته است. از تیر ۱۳۹۹ تا امروز که قریب به دو سال از زمان انتشار خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع می‌گذرد، هم بررسی فضای مجازی و به ویژه توئیت و هم رصد اخبار و گزارش‌های رسانه‌ها بیانگر این دو روند است: (۱) شناسایی تعارض منافع به عنوان مسئله‌ای که تبیین‌کننده بخش مهمی از معضلات و بحران‌های کشور است؛ (۲) تدقیق تدریجی دیدگاه عمومی در فهم چستی تعارض منافع و چگونگی بروز آن.

هر چند هنوز هم گاه در عرصه عمومی، مسائل بی‌ربطی به تعارض منافع نسبت داده می‌شود یا تعارض منافع با مفاهیم دیگر خلط می‌شود، اما تردیدی نیست که امروز در نقطه بسیار روشن‌تری نسبت به دو سال پیش ایستاده‌ایم. اگر با این روند بخواهیم به شکل‌گیری و تصویب قانون مدیریت تعارض منافع نگاه کنیم، چند درس و نکته کلیدی پیش روی ما است:

- قانون مدیریت تعارض منافع (و اصولاً هر قانونی) زمانی می‌تواند از مشروعیت و پذیرش در میان شهروندان برخوردار شده و ضمانت اجرای واقعی (اجتماعی) بیابد که برآمده از گفتگوی آزادانه در عرصه عمومی باشد.
- فرایند عدم اعلام وصل لایحه قانونی از سال ۹۸ تا پایان ۱۴۰۰ و در مقابل، اعلام وصول یک طرح پیش‌نویس غیرکارشناسی و مبنای بررسی واقع شدن آن در مجلس، اعتماد عمومی به درستی فرایند قانونگذاری و مشروعیت قانونی را که با این روند مصوب شود، دچار خدشه کرد. از ابتدای امسال تلاش‌های قابل توجهی توسط دولت و بخش‌هایی از مجلس برای ترمیم این روند ناصواب صورت گرفته است.
- چه خوب است که سنت قبلی برای به گفتگوی عمومی نهادن پیش‌نویس قانونی که نهایتاً قرار است از دل بررسی‌های مشترک اخیر دولت و مجلس بیرون بیاید، در مورد موضوع مهم تعارض منافع که امری مبتلابه برای بخش‌های مختلف جامعه است، بار دیگر به نظرخواهی و اشتراک عمومی گذاشته شده و این فرصت برای نظام حکمرانی ایجاد شود که هم از محصول گفتگوی جمعی در این زمینه بهره بگیرد و هم فرصت تصحیح برخی خطاهای احتمالی در تدوین این قانون را پیدا کند و با این شیوه مشروعیت این قانون را هم تقویت کند.
- با فرض انجام تمام این فرایندها و تصویب و ابلاغ نهایی این قانون، مشروعیت آن زمانی تقویت شده و استمرار می‌یابد که برای مردم مسئله‌حل‌کن باشد و طیف وسیعی از شهروندان به تدریج مشاهده کنند که این قانون گره از برخی مسائل آن‌ها گشوده است. لذا مشارکت و رصد مستمر شهروندان و تشکل‌های مردمی در اجرای این قانون مسئله‌ای است که از هم‌اکنون در نحوه انشاء و صورت‌بندی این قانون می‌تواند محل توجه قرار گیرد.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس با تاکید بر نقش تعارض منافع در بروز حادثه متروپل از همکاری نزدیک دولت و مجلس برای به سرانجام رسیدن قانون مدیریت تعارض منافع به عنوان اقدام بنیادی در حل این مسائل خبر داد.

اسدالله عباسی (استاندار گیلان) و محمدعلی نوبخت (فرماندار شهرستان ساری) بر لزوم توجه به تعارض منافع در حوزه مجوز ساخت از سوی دهیاری‌ها و توزیع آرد تاکید کردند که بیانگر توجه وزارت کشور و زیرمجموعه‌های آن به مسئله تعارض منافع است.

اکبر شوکت، رئیس کانون انجمن صنفی کارگران ساختمانی کشور در گفتگویی با ایلنا از تضاد منافع بازرسان کار و ضعف نظارت و بازرسی کار و نقش آن در مرگ و نقص عضو ده‌ها کارگران انتقاد کرده است.

فرامرز اختراعی، رئیس سندیکای تولیدکنندگان مواد موثره دارویی با تاکید بر عوارض نامطلوب حذف ارز دارو، تعارض منافع را مسئله‌ای به مراتب موثرتر در مشکلات صنعت دارو عنوان کرد.

افشای اطلاعات سرمایه‌گذاری همسر نانسی پلوسی - رئیس مجلس نمایندگان آمریکا - در شرکت‌های اپل و مایکروسافت، این سیاستمدار آمریکایی را در معرض اتهام تعارض منافع قرار داده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۲ خرداد ۱۴۰۱

مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته

❖ مادامی که مسئله تعارض منافع حل نشود متروپل‌ها تکرار می‌شود ❖

ابوالفضل ابوترابی (عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس) - ۱۶ خرداد ۱۴۰۱

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

در قانون مدیریت بحران به طور مفصل به سازوکارهای مواجهه با ساختمان‌های نایمن و بحران آفرین و راهکارهای ایمن‌سازی آنان پرداخته شده است اما ما امروز با یک خلاء قانونی بزرگ مواجه هستیم چراکه برای مقابله با تعارض منافع، قانونی نداریم. نه تنها در بحث ساختمان‌سازی بلکه در حوزه درمانی و اداری نیز با تعارض منافع مواجهیم که مشکلات عدیده‌ای را برای کشور رقم زده است. ما مشاهده می‌کنیم که یک فرد مسئول در وزارت علوم خودش مدرسه غیر انتفاعی دارد و سپس در این حوزه سیاست‌گذاری نیز انجام می‌دهد یا شهرداری در پروژه عمرانی ساخت و ساز مشارکت می‌کند بعد نقش ناظر هم دارد. همه این اقدامات پدیده‌ای به نام تعارض منافع را به وجود آورده است. مجلس انقلابی باید یک قانون مترقی برای مقابله با تعارض منافع به تصویب برساند. در ریزش ساختمان متروپل نیز اگر شهرداری در این پروژه مشارکت نداشت و پای تعارض منافع در میان نبود این گونه کوتاهی صورت نمی‌گرفت و ما شاهد این حادثه نبودیم. باید خلاء قانونی در این زمینه را برطرف کنیم. خوشبختانه طرحی در این زمینه داده شده و یک لایحه نیز دولت آماده کرده است، هم طرح و هم لایحه در مجلس در حال بررسی است تا بتوانیم یک کار ساختاری خوب در این زمینه انجام دهیم. اگر ما مسئله تعارض منافع را حل نکنیم و از کنار آن به سادگی عبور کنیم مجددا شاهد تکرار حوادثی نظیر متروپل در آبادان خواهیم بود.

[خبرگزاری ایسنا](#)

❖ مدیریت تعارض منافع، تسهیل‌کننده خدمت‌رسانی به جامعه هدف بهزیستی ❖

مهرداد محمدیان (مسئول دفتر مدیریت عملکرد و ارزیابی بهزیستی تهران) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

اجرای قانون مدیریت تعارض منافع تسهیل‌کننده خدمات‌رسانی به جامعه هدف بهزیستی است. برای عملیاتی شدن بهترین موضوع چندین جلسه در سطح استان و جلسات متنوعی را نیز در سطح ادارات شهرستانی برگزار کرده و نظرات همگی را جمع‌آوری و در مرحله پایش نظرات و جمع‌آوری آنها هستیم. جلسات متعددی را در همه شهرستان‌های استان تهران با موضوع جمع‌آوری نظرات و دیدگاه‌های کارشناسان حوزه‌های مختلف ستادی و شهرستانی برای تنظیم دستورالعمل، خط‌مشی‌ها و ارتقای آگاهی و فرهنگ سازمانی حوزه مدیریت تعارض منافع برگزار کرده‌ایم و امیدواریم خروجی تمامی جلسات منتج به شکل‌گیری قانونی کامل، جامع و اثرگذار در این حوزه و بهره‌مندی بیشتر و بهتر از بدنه کارشناسی سازمان در راستای ارائه خدمات بهینه به جامعه هدف و مخاطبین گردد.

[سازمان بهزیستی کشور](#)

❖ حادثه متروپل اصلاح نظارت‌ها برای رفع تعارض منافع را قوت بخشید ❖

محمد سرگزی (رییس فراکسیون حقوق بشر و شهروندی مجلس) - ۱۸ خرداد ۱۴۰۱
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

حادثه متروپل آبادان نشان داد باید برای رفع تعارض منافع، نحوه نظارت‌های مسوولان و دستگاه‌های مربوطه اصلاح شود. تعارض منافع در این مسائل مطرح است. به عنوان نمونه شهرداری در این طرح سهام دار است که در این صورت میزان نظارت‌های وی کمرنگ می‌شود. همچنین ممکن است مهندس ناظر سازمان نظام مهندسی عضو هیات مدیره طرح باشد که در این صورت از میزان نظارت‌های او کاسته می‌شود. در موضوع تعارض منافع نخستین کاری که باید انجام شود، اصلاح نظارت‌های صنفی است تا تعارض منافع از بین برود و نظارت‌های حقیقی طبق اصول و قانون آن ایجاد شود. در حادثه متروپل لازم است تمام عوامل و عناصر دخیل در این حادثه از زمان صدور مجوز، نحوه رعایت مقررات و قوانین در این باره و عملکرد شهرداری و سازمان نظام مهندسی و همه دستگاه‌هایی که در این باره دخالت داشتند، بررسی شود.

[خبرگزاری ایرنا](#)

❖ بخشنامه وزارت صمت برای مدیریت تعارض منافع در سازمان نظام مهندسی معدن ❖

رضا محتشمی‌پور (معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت) - ۱۶ خرداد ۱۴۰۱
 ◀ تعارض منافع در حوزه معدن

با دستور معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت، عضویت کارکنان این وزارتخانه در شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن ایران و هیات مدیره استان‌های این سازمان ممنوع شد. در این بخشنامه که خطاب به رئیس سازمان نظام مهندسی معدن ابلاغ شده، ضمن اعلام ممنوعیت مذکور، تصریح شده که «ابلاغ این بخشنامه به معنی لزوم اضافه نمودن شرط عدم ارتباط استخدامی با وزارت صنعت، معدن و تجارت به ماده ۱۱ دستورالعمل انتخابات هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی استان‌ها خواهد بود. این بخشنامه عطف به ماسبق نگشته و شامل منتخبان انتخابات گذشته نمی‌باشد. اما لازم است گزارش جامعی از کارکنان وزارت صمت منتخب در هیئت مدیره استانی توسط آن سازمان محترم تنظیم و ارائه گردد. ضمناً با توجه به جایگاه حرفه‌ای نظارتی آن سازمان در نظام مهندسی معدن کشور لازم است که با کمک نخبگان و سایر تشکل‌های این حوزه ترتیبی اتخاذ گردد که تفکیک میان نهاد ناظر و نهاد بهره‌بردار نیز ایجاد شده و مسئله تعارض منافع از این حیث نیز مورد توجه قرار گیرد. لازم به ذکر است که بخشنامه مذکور در آذر ۱۴۰۰ ابلاغ شده و به سبب عدم بازتاب رسانه‌ای گسترده و عدم انعکاس در خبرنامه هفتگی اکنون پوشش داده شده است.

[ماین‌نیوز](#)

❖ آوار سنگین «متروپل» بر تن بیجان کارگران: بازرسان کار تعارض منافع دارند ❖

اکبر شوکت (رئیس کانون انجمن صنفی کارگران ساختمانی کشور) - ۹ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

چند سال است ما مدام فریاد می‌زنیم، بحث ایمنی و بازرسی کار را مطرح می‌کنیم اما متأسفانه گوش شنوایی پیدا نمی‌شود. ما بارها اهمیت الزام کارفرمایان به رعایت قواعد ایمنی و تغییر قوانین بیمه‌های مسئولیت مدنی کشور را مطرح کرده‌ایم؛ این بیمه‌ها به نوعی مجوز کشتار است؛ یک تکه کاغذ طرف دستش می‌گیرد به عنوان «بیمه مسئولیت مدنی»، فکر می‌کند دیگر هیچ مسئولیتی ندارد؛ می‌بینیم در یک حادثه کارفرما صد درصد مقصر است اما چون بیمه مسئولیت مدنی دارد، یک ریال دیه از جیب نمی‌پردازد.

در حوزه‌ی نظارت و بازرسی کار با ضعف‌های بسیار مواجهیم. بازرسان کار تضاد منافع شدید دارند؛ اینها از طرف دادگاه معرفی می‌شوند و به عنوان کارشناس سر پروژه می‌روند و مبلغ کارشناسی می‌گیرند یعنی هرچه عوارض بیشتر باشد، مبلغ دریافتی این کارشناس بیشتر می‌شود و همین مساله (پرداخت کارمزدی) تضاد منافع به وجود می‌آورد؛ کارشناس مربوطه به خاطر منافع شغلی و درآمدی‌اش خواه ناخواه سمت کارفرمایان بزرگ می‌ایستد که پول بیشتری می‌دهد و وزنه‌ی سنگین‌تری دارد. می‌توانم به جرات بگویم، در شهرستان‌ها ادارات کار در طول یکسال حتی یکبار هم برای بازرسی به کارگاه‌های ساختمانی نمی‌روند؛ می‌گویند ظرفیت نداریم؛ اینهمه سال است ما فریاد می‌زنیم برای بازرسی کار از ظرفیت تشکل‌های کارگری استفاده کنید اما اعتنایی نمی‌کنند؛ ما به طور پایلوت در استان قم به مدت شش ماه، این کار را انجام دادیم؛ به عنوان تشکل کارگری سر ساختمان‌ها می‌رفتیم و تذکر می‌دادیم؛ اثرات این نظارت و تذکر دادن را آن سال به چشم دیدیم که چقدر در کاهش حوادث کار تاثیرگذار بوده است؛ وقتی به این مسائل توجهی نمی‌شود یعنی به جان انسان‌ها بی‌توجهی می‌شود آنهم انسان‌های زحمتکشی که برای یک لقمه نان ناچارند تمام خطرات احتمالی را به جان بخرند تا شب که به خانه برمی‌گردند دست خالی نباشند؛ آن‌ها بی‌پروا و نایمن خطر کنند اما سود سرشار نصیب دیگران شود!

[خبرگزاری ایلنا](#)

❖ تغییر اقلیم و تعارض منافع ❖

دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه شریف - ۱۶ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه محیط‌زیست و آب

دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف برگزاری در چارچوب سلسله جلسات «وقت ناهار» خود، موضوع نشست ۱۰ خرداد خود را به «تغییر اقلیم و تعارض منافع» اختصاص داد. در این نشست دکتر محمد وصال به طرح بحث پرداخته است.

[پایگاه دانشگاه شریف](#)

❖ مدیران دولت، فرزندان خود را به مدارس دولتی بفرستند ❖

پایگاه خبری هم‌نوا - ۱۶ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

در شرایطی که بسیاری از کارشناسان آموزشی معتقدند که وجود تضاد منافع و رانت در برخی بخش های وزارت آموزش و پرورش منجر به پایین نگه داشتن کیفیت مدارس دولتی برای ترغیب خانواده ها به ثبت نام فرزندان خود در مدارس غیردولتی شده است و در این میان بعضی مدیران سابق آموزش و پرورش نیز برای کسب سودهای هنگفت اقدام به تاسیس مدارس غیرانتفاعی کرده اند، یک کارشناس تلویزیونی در برنامه «ثریا» پیشنهاد داد که مسئولان دولتی بخصوص مدیران ارشد وزارت آموزش و پرورش، فرزندان خود را در مدارس دولتی ثبت نام کنند. در روزهای اخیر یوسف نوری، وزیر آموزش و پرورش به برنامه تلویزیونی «ثریا» رفت و با پیشنهاد جالب کارشناس این برنامه مواجه شد. این کارشناس تاکید کرد که در صورت قبول این پیشنهاد توسط وزیر آموزش و پرورش، قطعا شرایط مدارس دولتی ایران در آینده ای نزدیک بهبود خواهد یافت. وقتی فرزندان مقامات رده بالای کشور به مدارس دولتی بروند، توجه این مسئولان به لزوم ارتقای کیفیت ارائه خدمات آموزشی و پرورشی در مدارس دولتی جلب خواهد شد.

🔗 [پایگاه خبری هم‌نوا](#)

❖ انتقاد از سرمایه‌گذاری میلیون دلاری خانواده پلوسی در اپل و مایکروسافت ❖

سایت خبری ایندپیندنت - ۱۷ خرداد ۱۴۰۱

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

افشای اطلاعات مالی نشان می‌دهد که همسر نانسی پلوسی، رئیس مجلس نمایندگان آمریکا، به‌تازگی بیش از دو میلیون دلار صرف خرید سهام شرکت‌های «اپل» و «مایکروسافت» کرده است. وب‌سایت خبری نیویورک‌پست در گزارشی نوشت، پل پلوسی ابتدا در ۱۳ ماه می، یک میلیون دلار و سپس ۱۱ روز بعد، نیم میلیون دلار دیگر از سهام شرکت فناوری «اپل» خریداری کرده است.

به گزارش نیویورک‌پست، هنگامی که در دسامبر گذشته از رئیس مجلس نمایندگان آمریکا پرسیدند آیا سرمایه‌گذاری او در شرکت‌های بزرگ فناوری با وظایفش در مقام نماینده شهر سانفرانسیسکو و رئیس مجلس نمایندگان ایالات متحده، «تضاد منافع» به حساب نمی‌آید؟ او در پاسخ به صراحت گفت: نه. پلوسی به خبرنگاران گفت: ما اقتصاد «بازار آزاد» داریم و اعضای کنگره باید بتوانند در این اقتصاد شرکت کنند.

بر اساس قانونی که در سال ۲۰۱۲ در آمریکا تصویب شد، قانون‌گذاران این کشور نمی‌توانند از اطلاعاتی کاری-حرفه‌ای خود در راستای منافع شخصی استفاده کنند. بر پایه این قانون، تمامی معاملات سهام اعضا کنگره و خانواده‌های آنها باید ظرف ۴۵ روز افشا شود.

🔗 [سایت خبری ایندپیندنت](#)

❖ دهیاران تعارض منافع خود را به استانداری گزارش دهند ❖

اسدالله عباسی (استاندار گیلان) - ۱۶ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

فرمانداران باید نسبت به برخورد با تغییر کاربری به اسم افراد بومی و به کام غیربومیان اهتمام جدی داشته باشند و این مهم را به بخشداران تاکید کنند. دهیارانی که در این ارتباط تعارض منافع دارند را در اسرع وقت به استانداری گزارش دهید، هیچ دهیاری حق صدور مجوز را به افراد غیربومی ندارد، نسبت به صدور مجوز به این افراد حساس هستیم.

[ندای گیلان](#)

❖ تعارض منافع، سرچشمه فساد در صنعت دارو ❖

فرامز اختراعی (رئیس سندیکای تولیدکنندگان مواد موثره دارویی) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

بحث حذف یارانه دارو که در مجلس مطرح شد، بحثی چندوجهی و بسیار پیچیده است که به نظر می‌رسد از برخی جوه مهم آن غفلت شده است. این روزها شاهدیم که فاصله ارز نیمایی و ارز آزاد دارد روز به روز بیشتر می‌شود. ما طبیعت تغییرات نرخ ارز را می‌شناسیم و ۴۰ سال آن را تجربه کرده‌ایم. چند صباح دیگر که این اختلاف معنادارتر شود، باز یک عده خواهند گفت ارز نیمایی برای دارو موجب رانت می‌شود و باید آزاد شود. می‌دانیم که اگر مردم یک واحد کمتر دارو مصرف کنند، نظام سلامت باید ۴۰ واحد هزینه جبرانی انجام دهد. بنابراین گران شدن دارو به منزله مصرف کمتر آن و مصرف کمتر دارو به منزله تحمیل هزینه‌های کمرشکن به نظام سلامت کشور است. همین الان هم هزینه درمان‌های بیمارستانی بسیار گزاف است و بسیاری از مردم از عهده آن برنمی‌آیند. حال اگر قرار باشد درمان دارویی هم گران شود و عده بیشتری از این بازار خارج شوند، کشور با بحران سلامت مواجه می‌شود.

قاچاق یکی از بهانه‌های حذف یارانه دارو است. در این سال‌ها میلیاردها تومان برای ایجاد سامانه‌های نظارتی مانند سامانه تی‌تک هزینه شده است. تولیدکنندگان و واردکنندگان هزینه‌های گزافی بابت برچسب‌های اصالت کالا و غیره و غیره پرداخته‌اند اما هنوز صحبت از قاچاق معکوس دارو در میان است. من سؤال می‌کنم اگر این سامانه‌ها کارایی ندارند، چرا با چنین هزینه‌های گزافی ایجاد شده‌اند؟ به نظر من بحث قاچاق هم خیلی مطرح نیست و باید دنبال تعارض منافع در این حوزه باشیم. ما بارها گفته‌ایم که مشکلات صنعت دارو و راهکار دارد اما به شرط آن که اراده جدی برای برخورد با تعارض منافع وجود داشته باشد. سرچشمه فساد در حوزه دارو همین تعارض منافع است.

[انصاف‌نیوز](#)

❖ تعارض منافع؛ یکی از ابرمسائل فراروی کشور در برنامه هفتم توسعه ❖

امیر ثامنی (رئیس گروه آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه کشور) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۱

◀ کلیات تعارض منافع

با توجه به الزامات تحول و دگرگونی بنیادین در بینش‌ها، رویکردها، فرآیندها و خصلت‌های نظام تدوین برنامه‌های توسعه، ابرمسائل فراروی کشور در مقطع پیش از شروع برنامه هفتم توسعه به صورت زیر معرفی می‌گردد:

(۱) ناکارآمدی ساختار و تشکیلات دولت در ایران

(۲) ناکارآمدی نظام «تقنینی» و «نظارتی»

(۳) فقدان شفافیت و نبود نظام آمار و اطلاعات یکپارچه، هم‌پیوند و روزآمد: حکمرانی در شرایط عدم دسترسی به یک نظام جامع و یکپارچه آمار و اطلاعات که تحلیل‌هایی دقیق و عمیق فراروی سیاستگذاران و تصمیم‌گیران کشور قرار دهد، مانند رانندگی در شبی تاریک با چراغ خاموش است!

(۴) لاینحل ماندن سازوکار مدیریت تعارض منافع در کشور: بی‌شک یکی از مشهودترین و ملموس‌ترین ابرمسائل فراروی کشور، وجود تعارض منافع میان دست‌اندرکاران و متولیان امور است. ماجرای گل‌آلود کردن آب و گرفتن ماهی از آن، تمثیلی هولناک از پشت‌پرده برخی از «بازی‌های سیاستگذاری» است که اصحاب قدرت و نفوذ ترتیب داده و می‌دهند.

(۵) نهادینه بودن فرهنگ و خلیات ضد توسعه‌ای در جامعه: واقعیت تلخی که انکار یا لاپوشانی آن گره‌ای از مسائل کشور باز نمی‌کند، پذیرش غلبه باورها، نگرش‌ها و رفتارهای ضد توسعه‌ای در جامعه است که ریشه در سیاستگذاری‌ها و رفتارهای غلط دولتمردان و ضعف شدید نظامات آموزشی (اعم از آموزش پایه و آموزش عالی) و فرهنگی کشور دارد.

🔗 [روزنامه دنیای اقتصاد](#)

❖ گلوگاه اصلی فساد در چرخه آرد و نان، تعارض منافع است ❖

محمدعلی نوبخت (فرماندار شهرستان ساری) - ۱۸ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه کشاورزی و دامپروری

بررسی و نظارت مداوم بر نانوایی‌ها باید مورد توجه قرار گیرد؛ اگر واحدی از خبازی‌های عملکرد مناسب داشت باید تشویق شود و اگر غیر از این بود قطعاً باید برخورد لازم صورت گیرد. گلوگاه اصلی فساد در چرخه آرد و نان؛ تعارض منافع است. هرگز اجازه نخواهیم داد که تصمیمات و اقداماتمان، تحت تأثیر یک منفعت ثانویه قرار گیرد؛ حذف رقبا و سهم خواهی خارج از قاعده و قانون از آسیب‌های تعارض منافع است که البته ما با همکاری نهاد های نظارتی و برخورد جدی با سودجویان با این موضوع به طور قاطعانه مقابله خواهیم کرد.

🔗 [بایگه استانداری مازندران](#)

❖ تجویز بیش از اندازه دارو ارتباطی به تعارض منافع پزشکان ندارد ❖

بابک خطی (متخصص اطفال و فعال صنفی) - ۲۱ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

استفاده زیاد دارو یک مسئله اجتماعی است و با توجه به اینکه چرخش مالی بالایی برای پزشکان ندارد نمی توان آن را به تعارض منافع ارتباط داد. اما با توجه به اینکه به لحاظ فرهنگی مردم ما تصور می کنند با دارو بهبود پیدا می کنند بنابراین هرچه بیشتر برای آن ها دارو تجویز شود به همان نسبت تصور می کنند سرعت بهبود آن ها افزایش می یابد. متأسفانه برخی از همکاران ما نیز تسلیم این فرهنگ شده و داروهای متعددی را برای بیماران تجویز می کنند تا بیماران خود را از دست ندهند. از سوی دیگر داروخانه ها با اینکه بخشنامه های متعددی آن ها را از فروش داروی بدون نسخه منع کرده، متأسفانه در عمل همه انواع داروها حتی داروهای اختصاصی را که فقط پزشکانی با تخصص مرتبط، مجاز به تجویز آن ها هستند به صورت آزاد در اختیار مردم قرار می دهند. برخی از بیماری ها نظیر سرماخوردگی با یک ورق قرص استامینوفن و درنهایت یک قطره بینی بهبود می یابد و باید زمان پنج تا هفت روزه آن سپری شود تا بیمار بهبود یابد، اما به جای اینکه بیمار به همین نسخه اکتفا کند، با مراجعه به داروخانه چند داروی مختلف دیگر می گیرد.

🔗 [قدس آن لاین](#)

❖ کمیته مقصریاب حادثه راه آهن مستقل از وزارت راه و شهرسازی باشد ❖

محمد رضا رضایی کوچی (رئیس کمیسیون عمران مجلس) - ۲۱ خرداد ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه حمل نقل

در وقوع سانحه دردناک قطار مسافربری مشهد به یزد عوامل متعددی از جمله قصور شرکت پیمانکاری که در محل سانحه مشغول به کار بوده و همچنین سرعت غیرمجاز لوکوموتیوران دخیل بوده است. وزارت راه و شهرسازی و شرکت راه آهن مکلف بوده تا اقداماتی نظیر اطلاع رسانی مناسب در خصوص پایان مسدودی مسیر، حرکت قطار، کنترل مسیر و اجرای سیستم هوشمند برای کنترل سرعت لوکوموتیور در طول مسیر انجام دهند که عدم اجرای این موارد نیز از جمله دلایل بروز چنین سانحه ای است. علاوه بر کمیسیون عمران، کمیته ای برای بررسی سانحه توسط وزارت راه و شهرسازی و شرکت راه آهن نیز تشکیل شده و در حال بررسی ابعاد این سانحه است. البته در این کمیته نوعی تعارض منافع وجود دارد، چرا که وزارت راه و شرکت راه آهن خود متولی این موضوع بوده و باید پاسخگو باشد، اما عملاً کمیته سوانح ذیل مجموعه وزارت راه و شرکت راه آهن تشکیل می شود.

🔗 [خبرگزاری تسنیم](#)

❖ تعارض منافع مربوط به حقوق مدیران و هیئت‌مدیره ❖

افسانه شرکت (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۰ خرداد ۱۴۰۱

◀ تجارب جهانی مدیریت تعارض منافع

اولین موضوعی که در حوزه تعارض منافع شرکت‌ها بحث می‌شود تعیین حقوق هیئت‌مدیره یا مدیران است بخصوص زمانی که آن‌ها خود پاداش‌هایشان را تنظیم کنند. هرچند برای مدیریت این موقعیت راهکارهایی همچون تعیین پاداش بر اساس نمودارهای عملکردی یا سود شرکت پیشنهاد شده است اما این راهکارها نیز مشکل تعارض منافع را حل نمی‌کنند زیرا ممکن است اعضای هیئت‌مدیره برای کسب سود بیشتر دارایی‌ها را بیش از حد و بدهی‌ها را کمتر از حد ارزیابی کنند. یک ایده که برای حل این موضوع مطرح می‌شود و در بیشتر کشورها نیز استفاده می‌شود افشای مجموع کل مبالغ پاداش‌ها یا افشای پاداش هر عضو با اعلام نام وی، اعلام مجموع کل و بالاترین پرداختی به هر فرد از انواع این ایده‌هاست. ایده شفافیت تنها در جوامعی با ساختار فرهنگی تساوی‌گرایانه کارساز است اما در فرهنگ‌هایی که پول درآوردن موردپذیرش است مؤثر و کارساز نیست. ضمن آنکه باید مطمئن باشیم شخص رسوا شده از عملکرد خود شرمگین خواهد شد. شفافیت راهکار مناسب برای جلوگیری از تعارض منافع برای افراد بی‌شرم و وقیح نیست. یکی دیگر از راه‌های از بین بردن تعارض منافع به شکلی کارآمد در ژاپن اجرا شده است واگذاری توان تصمیم‌گیری درباره چنین پاداش‌هایی از هیئت‌مدیره به مجموعه سهامداران یا از عامل به کارفرما است. نقطه‌ضعف این سازوکار در ساختار مجمع کل سهامداران است چراکه این مجمع بر اساس قانون تنها یک‌بار در سال تشکیل می‌شود. ضمن آنکه این مجمع علنی بوده و صحبت در خصوص مبلغ پاداش‌ها که جزو اسرار شرکت است سخت خواهد بود. بنابراین تنها در صورتی این راهکار مؤثر است که دو مشکل مذکور حل شود.

کاهش یا حذف تعارض منافع با تدوین قوانینی که پاداش هیئت‌مدیره و مدیرعاملان را مشروط به ضوابطی عینی / بی‌طرفانه همچون عملکرد اقتصادی و سودآوری می‌سازد راهکارهای جذاب به نظر می‌رسد. هرچند این امکان همچنان وجود دارد که مدیران قوانین را طوری تنظیم کنند که دستمزدهای بالاتر را تضمین کند. به‌طورکلی دو راهکار برای حل این مسئله وجود دارد: اول ایجاد ساختاری سازمانی که تعارض منافع ناشی از مدل‌های پاداش‌دهی عملکرد محور را کاهش داده و دوم به‌کارگیری مدل پاداش‌دهی که از شاخص‌های عینی‌تر. در این صورت خطر نادرست بودن سودهای اعلام‌شده کاهش خواهد یافت.

در خصوص نهادهای مالی پیشنهاد می‌شود که پرداخت بخش قابل‌توجهی از پاداش را تا زمان راستی‌آزمایی ارزش‌گذاری‌های پیش‌بینی‌شده به تعویق انداخت. در این حالت از بروز تعارض منافع در اعمال صلاحدید در ارزش‌گذاری دارایی‌ها و بدهی‌ها کاسته می‌شود.

این یادداشت خلاصه فصل شانزدهم کتاب «تعارض منافع در حکمرانی جهانی، دولتی و شرکتی» است که توسط مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه ترجمه و منتشر شده است.

تحلیل فضای مجازی: شمشیر دولبه توجه به تعارض منافع هدف از ترویج ادبیات تعارض منافع چه باید باشد؟

محمد عادلی

در هفته گذشته حجت میان‌آبادی از کارشناسان حوزه محیط‌زیست به ریشه‌های بحران‌های این حوزه با تأکید بر تعارض منافع در نظام حکمرانی کشور پرداخت؛ اقدامی مثبت که می‌تواند سبب آن شود که ریشه‌های بحران صرفاً به مسائل فنی تقلیل داده نشود. در سوی دیگر شدت گرفتن انتقادات به تعارض منافع پزشکان سبب شده است که امکان شکل‌گیری هرگونه گفتگو و مداخله مثبت در این حوزه کاهش یابد. تفاوت این دو مسیر نشان می‌دهد که ترویج ادبیات تعارض منافع باید مبتنی بر آگاه‌سازی دقیق و نه منکوب کردن گروهی از افراد به بهانه تعارض منافع باشد.

نظام حکمرانی ایران از مسائل و مشکلات مختلفی رنج می‌برد که تعارض منافع یکی از مهم‌ترین آن‌هاست. جلب توجه مردم به این مسئله و مشکلاتی که در پی دارد، می‌تواند کمک کند که بسیاری از موقعیت‌های تعارض‌آمیز که از دید سیاست‌گذاران و همچنین نهادهای ناظر پنهان مانده است، عیان شده و بتوان در راستای رفع آن‌ها کوشید؛ مانند آنچه در حوزه محیط‌زیست مشاهده می‌شود؛ اما از سوی دیگر این احتمال وجود دارد که تأکید بیش از حد بر تعارض منافع در حوزه‌ای خاص سبب شود که باب هرگونه سخن یا اقدامی با اتهام نفع‌بری بسته شده و نتوان اقدامی درخور کرد. چنانچه این مسئله در مورد وضعیت امروز نظام سلامت مشاهده می‌شود.

ریشه بحران‌های محیط‌زیست در نظام حکمرانی

سیاست‌ها و اقدامات زیست‌محیطی در ایران از جمله موضوعاتی است که شاید بتوان گفت کمتر به تعارض منافع در آن اشاره شده است. هرچند بین تعارض منافع و فساد ارتباط تنگاتنگی وجود دارد اما اکثر واکنش‌ها به اقداماتی مانند تأسیس پتروشیمی میانکاله، قطع درختان چند صدساله در قزوین و... و یا بحران‌های زیست‌محیطی مانند بحران آب و آلودگی هوا بیشتر بر فساد تأکید داشته و آن‌چنان که باید به ریشه‌های آن و تعارض منافع کمتر پرداخته شده است.

اما در هفته گذشته حجت میان‌آبادی که خود از پژوهشگران این حوزه است، بحث تعارض منافع را در این میان مطرح کرد. درحالی که بسیاری از منتقدان با تکیه بر شاخص‌های علمی و نقد اقدامات با این نگاه به بررسی سیاست‌های زیست‌محیطی می‌پردازند، وی به مشکلات نظام حکمرانی اشاره داشته و نقش موانعی چند همچون تعارض منافع را در حوزه محیط‌زیست مهم دانسته است:

«در مواجهه با مشکلات و مسائل آب در کشور بیش از آنکه نگران شاخص‌های غیرعلمی و ناصحیح همچون تنش آبی باشیم، باید نگران شاخص‌ها و اصول حکمرانی در کشور از جمله شفافیت، مسئولیت‌پذیری، تعارض منافع و پاسخگویی و غیره باید بود.»

فارغ از آنکه این سخنان تا چه میزان مبتنی بر تحلیل شواهد است؛ اما از سوی دیگر با توجه به واکنش‌های دیگر کاربران نشان می‌دهد که چگونه چنین سخنانی از سوی کارشناسان مورد وثوق می‌تواند به شکل‌گیری گفتگو در بین مردم حول موضوعی خاص کمک کند. چنانچه دیگر کاربران نیز نظرات خود را پیرامون این موضوع ابراز داشتند که در ادامه به دو مورد از آن‌ها اشاره می‌شود:

«شاید یکی از عوامل عدم استفاده صحیح از سیستم و تفکر سیستمی در کشور ما تضاد منافع باشد. سیستم باعث شفافیت و مانع بروز فساد می‌شود و بیگانگان آن را به همین دلیل نمی‌خواهند.»

«تعارض منافع حلقه گمشده حکمرانی ایران است. تکیه بر وجدان و سلامت فرد جایگزین مناسبی نیست.»

محدودیت‌های ناشی از فضای منفی نسبت به پزشکان

یکی از حوزه‌های اصلی تعارض منافع که همواره کاربران نسبت به آن واکنش تندی نشان می‌دهند، [تعارض در حوزه سلامت](#) است. از این رو به‌عنوان نمونه در بحث افزایش ظرفیت پزشکی که پزشکان از مخالفان سرسخت آن هستند، همواره آن‌ها به تعارض منافع و تلاش برای محدود نگه‌داشتن فضای کسب‌وکار خود متهم شده‌اند؛ بنابراین به محض آنکه مقامی از سوی نهادهای پزشکان انتقادی را به چنین سیاست‌هایی وارد می‌کند، به راحتی از سوی کاربران با اتهام تعارض منافع تخطئه می‌شود. چنانچه کاربری در واکنش به سخنان معاون سازمان نظام پزشکی می‌گوید:

«معاون فنی و نظارت سازمان نظام پزشکی ایران می‌گوید که اکثریت جامعه پزشکی درآمد نجومی ندارد و حتی برخی فارغ‌التحصیلان این رشته به سایر مشاغل کوچ کرده‌اند. چرا این خبر رو منتشر میکنن؟! احتمالاً بحث بر سر افزایش ظرفیت پزشکی بالا گرفته و طبیعتاً تعارض منافع دلیلی بر مخالفت جهت این تصمیم از سمت نظام پزشکی و وزارت بهداشت هست.»

در موردی دیگر نیز در حالی که محمد رئیس‌زاده؛ رئیس کل سازمان نظام پزشکی در توییتی بر تضعیف جامعه پزشکی به دلیل برخی اقدامات تأکید داشت، کاربران مجدداً به تعارض منافع وی و همکارانش اشاره کردند:

«ضمن عرض تسلیت مجدد به مردم عزیز آبادان، اشاره به این نکته ضروری می‌باشد که عدم توجه به هشدارهای کارشناسان دلسوز جامعه پزشکی و منکوب کردن آن‌ها با شعار نادرست تعارض منافع، ریزش متروپل‌های سلامت را به دنبال خواهد داشت.»

«آقای رئیس! تعارض منافع یک وضعیت است و نقدی است کاملاً درست. تعارض منافع، ریشه متروپل‌های سلامت مردم ایران است. مثل؛ قضاوت وضع سلامت و نیاز سلامت مردم با پیش فرض‌ها و انگاره‌های پزشکی تجاری و معیارهای سبک زندگی ساکنان شمال بلوار کشاورز تهران.»

هرچند در بخش پیشین اشاره شد که شکل‌گیری فضای گفتگو پیرامون موضوع تعارض منافع می‌تواند فوایدی داشته باشد؛ اما از سوی دیگر چنین مضراتی را نیز در پی دارد. در حالی که شناسایی و رفع نقاط پر ریسک تعارض منافع نیازمند پژوهش و مطالعه دقیق است؛ اما شکل‌گیری فضایی بر ضد جامعه پزشکی سبب شده است که هر اقدامی

پیشاپیش موردنقد و اعتراض قرار گیرد. به همین دلیل است که به هرگونه سخن و اقدامی از سوی جامعه پزشکی به دیده تردید نگریسته می‌شود و در نتیجه امکان هرگونه مداخله را منتفی ساخته و یا با مشکل مواجه می‌کند.

عیار دولت در مقابله با فساد

افزایش زیاد قیمت مسکن و اجاره‌بها در چند ماه گذشته یکی از موضوعاتی بوده است که مردم در مورد آن بسیار انتقاد داشته‌اند. هرچند دولت سیزدهم سعی کرده است با اقداماتی مانند نهضت ملی مسکن و اجاره‌داری حرفه‌ای تا حدودی در بازار مسکن مداخله کرده و بر وضعیت آن کنترل داشته باشد؛ اما همواره این گمان در بین کاربران وجود داشته است که برخی مسئولان به دلیل مالکیت بر تعداد زیادی مسکن و زمین دارای تعارض منافع در بخش مسکن بوده و تلاش‌ها در این حوزه را ناکارآمد می‌کنند. چنانچه کاربری در پاسخ به کاربری دیگر که به مسئولان از افزایش ۲۰۰ تا ۳۰۰ درصدی اجاره‌بها به جای ۲۵ درصد اعلام‌شده و نبود نظارت گله کرده بود، می‌نویسد:

«یعنی شما نمی‌دانید که تعارض منافع دارد برای مسئولین؟ وگرنه این‌ها که برای همه‌چیز نرخ تعیین می‌کنند می‌توانند برای املاکی هم تعرفه بگذارند تا بر اساس مبلغ نباشد که املاک برای سود بیشتر گران کند. همه‌چیز را همگان دانند اما سود داره برایشون».

همچنین کاربر دیگری ملاک ضد فساد بودن دولت را در کنترل بازار مسکن می‌داند که موفقیت در آن می‌تواند عیار واقعی بودن اقدامات دولت را مشخص کند:

«اگر دولت به معنای واقعی مردمی، ضد فساد و ضد رانت باشد باید با محدود کردن تملک بیشتر از یک واحد برای هر خانواده مانع از سرمایه‌ای شدن مسکن و سوداگری و سرمایه‌داری در بخش مسکن شود. این جدای از سیاست تحریک تولید و ساخت‌وساز است که هر کس می‌تواند هزارتا خانه بسازد».

نمایندگان چه کسی؟

نمایندگان مجلس نیز از جمله گروه‌هایی هستند که همواره تعارض منافع آن‌ها مورد توجه مردم بوده است. هرچند نمی‌توان چنین برداشتی را پر بیراه دانست چنانچه برخی اقدامات نمایندگان این گمان را قوی‌تر کرده است. به‌عنوان نمونه‌ای از این اقدامات می‌توان به انتصاب رئیس اداره گاز شهرستان هرسین توسط نماینده این شهرستان اشاره داشت که احتمال وجود تعارض منافع را افزایش می‌دهد.

«آقای رضایی نماینده مردم محترم هرسین! شما حق ندارید در عزل و نصب مدیران دخالت کنید. کار شما غیرقانونی و غیرشرعی است».

به دلیل همین اقدامات است که در موضوعات مختلف کاربران به این مسئله اشاره می‌کنند اما در سوی دیگر اقدامی درخور برای مقابله با آن نمی‌بینند و در نتیجه نظرات خود را در مورد آن‌ها چنین بیان می‌کنند:

«ریشه واقعی متروپل‌ها در کشور آنجاست که مثلاً نماینده‌ای به دروغ خود را انقلابی جا بزند، به خاطر نقد نشدن پول‌های بستگان پیمانکارش طرح سؤال کند، در انتخابات شورا دخالت کند، برای انتصاب نزدیکانش فشار بیاورد، پیمانکار تحمیل کند و بعد با وقاحت در تلویزیون دم از قانون تعارض منافع بزند».

«حداقل حقوق: ۵,۶۰۰,۰۰۰ تومان، حداکثر حقوق: ۳۹,۲۰۰,۰۰۰ تومان، درصد افزایش حقوق: ۱۰ درصد، دریافت‌کنندگان حقوق حداقلی: وزارت آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی و... دریافت‌کنندگان حقوق حداکثری: مجلس شورای اسلامی، نهاد ریاست جمهوری و... مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی، تعارض منافع کشک!!!».

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۹۸

شماره نود و هشتم - ۱۵ تا ۲۲ خرداد ۱۴۰۱

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

